

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYAR VAZIRLIGI
QARSHI MUHANDISLIK-IQTISODIYOT INSTITUTI

“Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi”

FANINING O'QUV DASTURI

Sirtqi

Bilim sohasi: 1010000- Xizmatlar ko'rsatish sohasi
Ta'lim sohasi: 1020000- Gigiyena va ishlab chiqarishda mehnat muhofazasi
Ta'lim yo'nalishi: 5640200 - Mexnat muhofazasi va texnika xavfsizligi.

Qarshi-2024

Fan/modul kodi MMTX3720	O'quv yili 2024-2025	Semestr(lar) 9-10	Kreditlar 6/4
Fan/modul turi Majburiy	Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 6/4
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1. Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi	14/22	164/98	180/120
2. I. Fanning mazmuni Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga mehnat jarayonini tashkil qilishning huquqiy ta'minoti, ish beruvchi va xodim o'rtasidagi munosabatlarning tartibga solibishi, mehnat qonunchiligida ko'zda tutilgan boshqa normatib me'yorlarni nazariy va amaliy jihatdan yondashilib amalga oshirilish o'rgatishdan iborat. Fanning vazifasi - Ishlab chiqarishda xavfsiz va sog'lom ish sharoitlarini yaratishni shakllantirish; Texnika ta'sirida o'zgargan atrof-muhitning inson sog'ligiga salbiy ta'siri hamda ishlab chiqarishdagi zararli va xavfli omillar va ular o'rtasidagi bog'liklarni tizimli boshqarishni shakllantirish; Mehnat xavfsizligini ta'minlashga qaratilgan kasbiy hamda ijodiy-ilimiy kompetentlikni shakllantirish; Xavflarning kelib chiqish sabablarini aniqlash va ularni bartaraf etish uchun chora-tadbirlar ishlab chiqish malakasiga ega insonni tarbiyalashga qaratilgan			
II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari) 2.1. Fan tarkibiga quyidagi mavzular kiradi:			
1- mavzu. Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi fanning mazmuni, maqsadi, vazifalari. Fanning mazmuni, maqsadi, vazifalari. Bo'limlari nazariy asoslari.			
2-mavzu. O'zbekiston Respublikasida mehnat muhofazasi ishlarining hozirgi holati va istiqboli. O'zbekiston Respublikasida mehnat muhofazasi ishlarining hozirgi holati va istiqboli, davlat siyosati.			
3-mavzu. "Inson - mashina - ishlab chiqarish" tizimi, uning xususiyatlari. "Inson - mashina - ishlab chiqarish" tizimi, uning xususiyatlari. Xavfsizlik asoslari			
4- mavzu. Og'irligi va zararliligi bo'yicha ish kategoriyalari. Og'irligi va zararliligi bo'yicha ish kategoriyalari.			
5-mavzu. "Mehnatni muhofaza qilish to'g'risidagi" O'zbekiston Respublikasi qonunining ahamiyati. "Mehnatni muhofaza qilish to'g'risidagi" O'zbekiston Respublikasi qonunining ahamiyati. Qonunning qabul qilinishi va huquqiy asoslari			
6-mavzu. O'zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksining ahamiyati. O'zbekiston Respublikasi Mehnat kodeksining ahamiyati. Moddalar sharhi.			

7-mavzu. Xavfsizlik texnikasi va xavfsizlik belgilari.
Xavfsizlik texnikasi qoidalari haqida umumiy tushunchalar. Xavfsizlik belgilari turlari, qo'llanilishi.
2.2. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar Ushbu o'quv fani bo'yicha talabalar amaliy mashg'ulot ishlari o'quv rejadagi auditoriya soatlariga mos ravishda standart va malaka talablariga asosan amaliy ishlari rejalashtirilgan. Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular tavsiya etiladi: 1. Mehnat muhofazasini ta'minlovchi me'yoriy hujjatlarni o'rganish. 2. Mehnat muhofazasi bo'limlari faoliyatini va hujjatlarni yuritishni o'rganish. 3. Mehnat muhofazasi tadbirlarining ijtimoiy-iqtisodiy samaradorligini hisoblash. 4. Xavfsizlik texnikasi bo'yicha yo'riqnomalar va ularni hujjatlashtirish tartiblari.
Amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha kafedra professor-o'qituvchilari tomonidan ko'rsatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Unda talabalar asosiy ma'ruza mavzulari bo'yicha olgan bilim va ko'nikmalarini amaliy masalalar echish orqali yanada boyitadilar. SHuningdek, darslik va o'quv qo'llanmalar asosida talabalar bilimlarini mustaxkamlashga erishish, tarqatma materiallardan foydalanish, ilimiy maqolalar va tezislarni chop etish orqali talabalar bilimini oshirish, masalalar echish, mavzular bo'yicha ko'rgazmali qurollar tayyorlash va boshqalar tavsiya etiladi.
2.3. Laboratoriya ishlari bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar 1. Ishlab chiqarish xonalari va ish joylarining mikroqilim holatini tekshirish 2. Ishlab chiqarish xonalarining zararli changlar bilan ifloslanganlik darajasini aniqlash
2.4. Semenar mashg'uloti. 1. "Mehnat muhofazasi" fanining rivojlanish bosqichlari va fan tomonidan o'rganiladigan muammolar. 2. "Mehnat muhofazasi" faning jamiyatdagi ijtimoiy ahamiyati. 3. Mehnat muhofazasi muammolarini. 4. Mehnat jarayoni sharoitini shakllantiruvchi omillarni sinflash va me'yoriylash prinsiplari. 5. Xavfsiz va sog'lom mehnat sharoitlarini yaratishning asosiy yo'nalishlari va uslublari.
2.5. Kurs ishi (loyihasi) bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar Kurs ishi (loyihasi)ning taxminiy ro'yxati: 1. Ish joylaridagi mehnat sharoitini me'yoriy hujjatlar bilan taqqoslash.

2. Korxonalaridagi ishlab chiqarish maxsulotlarni zararliligini aniqlashda chang va gaz miqdorini e'tiborga olgan holda xonalarni loyihalash.
3. Ishlab chiqarish korxonalaridagi xonalarni shamollatish vositalari. (mexanik va mahalliy shamollatish)
4. Korxonalarini loyihalash jarayonida meteorologik sharoitlarni hisobga olish.
5. Korxonalaridagi shovqin va titrash omillarini hisobga olish va loyihalash ishlarida zarur hisob-kitob ishlarini ishlab chiqarish jarayonlariga tadbiriq etish.
6. Bosim ostida ishlaydigan idishlarga qo'yiladigan talablarda xavfsizlik loyihalarni tadbiriq etish.
7. Y'orug'lik me'yoriy qoidalaridan kelib chiqqan holda ish o'rinlarini loyihalashda tegishli xavfsizlik ko'rsatgichlarni hisobga olish.
8. Sanoat korxonalarida kasb kasalliklarini oldini olishga qaratilgan chora-tadbirlar.
9. Sanoat korxonalarida zararli omillarni bartaraf etishda avariya shamollatish tizimini tashkillashtirish.
10. Mashinasozlik korxonalarida uzluksiz mehnat muhofazasi tizimini tashkil etish tartibi.
11. Iqtisodiyot tarmoqlarida yong'in xavfsizligini ta'minlash.
12. Bino va inshootlarni loyihalashda mehnat muhofazasi bo'yicha qo'yiladigan asosiy talablar.
13. Gidrotexnik inshootlarga qo'yiladigan xavfsizlik texnik reglamentini.
14. Mashina va mexanizmlarga qo'yiladigan xavfsizlik talablari.
15. Siqilgan tabiiy gaz va suyuq tirligan neft mahsulotlari uchun jihazlangan avtotransport vositalarining xavfsizligini taminlash.
16. Gidrotexnik inshootlar qurilishida yashin qaytargichlar qurilmasiga qo'yiladigan talablar.
17. Sanoat korxonalarida mehnatni muhofaza qilish boshqaruv tizimini tashkil etish mexanizmi.
18. Ishlab chiqarish korxonalarida shovqin va titrash xavfsizligini ta'minlash chora-tadbirlari.

III. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar bo'yicha kursatma va tasviyalar
 Nazariy va amaliy bilimlar bilan bir qatorda tanlagan sohasi bo'yicha mustaqil faoliyat ko'rsata oladigan, o'z bilimi va malakasini mustaqil ravishda oshirib boradigan, masalaga ijodiy yondoshgan holda muammoli vaziyatlarni to'g'ri aniqlab, tahlil qilib, sharoitga tez moslasha oladigan mutaxassislarni tayyorlash asosiy vazifalardan biri sifatida belgilangan.

Ma'lumki, axborot va bilimlar doirasi tez sur'atlar bilan kengayib borayotgan hozirgi sharoitda barcha ma'lumotlarni faqat dars mashg'ulotlari paytida talabalarga yetkazish qiyin.

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar, taqdimot, esse, muammoli topshiriqlar, krasvord, glassariy va mavzuni o'zlashtirishga yordam beradigan metod va shakllarda o'qituvchining ko'rsatmasiga binoan tayyorlash va uni taqdimot qilish

tavsiya etiladi.

Tavsiya etiladigan mustaqil ta'lim mavzulari

1. "Mehnat muhofazasi" fanini o'rganishni ahamiyati va o'rganishda boshqa fanlarning bog'liqligi.
2. Korxonalarini sanitariya jihatidan sinflanishi, sanitar himoya zona xaqida tushuncha.
3. "Mehnat muhofazasi" fanini o'rganishda muammolarni echishda ilmiy-tadqiqot ishlarining ahamiyati.
4. Korxonada sanitariya-maishiy bino va xonalarga qo'yiladigan talablar. Mehnat muhofazasi masalalarini hal qilishda sog'lom muhit yaratishda
5. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasini ahamiyati.
6. Korxonada texnologik jarayon bajarilishida xavfsizlikni ta'minlashda avtomatizatsiyani ahamiyati.
7. O'zbekiston Respublikasi Mehnat Kodeksining ahamiyati.
8. Texnologik reglament tarkibi va ahamiyati xaqida tushuncha.
9. Ayollar va o'smirilar mehnatini himoyalash va ularga belgilangan imtiyozlar.
10. Texnologik uskuna, jihaz, moslama va vositalarni korroziyadan saqlash usullari.
11. Texnologik uskuna vositalarini germetikligini ta'minlashni ahamiyati va talablari.
12. Mehnat muhofazasi xizmatini uyushtirishda korxonahabari, bosh muhandisni, xavfsizlik muhandisini huquq va vazifalari.
13. Ishlab chiqarish korxonasi kasaba uyushmasi qo'mitasini huquq, vazifalari.
14. Ishlab chiqarishda balonlardan xavfsiz foydalanish talablari
15. Nomenklaturalitadbir-choralar, ularni amalga oshirish, moliyaviy ta'minot.
16. Ishlab chiqarishda kompressorlardan xavfsiz foydalanish talablari
17. Mehnat muhofazasi bo'yicha mavjud bo'lgan va qo'llanadigan norma, qoida, standart, yo'riqnomalar turlari.
18. Ishlab chiqarishda qo'llaniladigan xavfli yuklar turi va ularni xavfsizligini ta'minlash choralari.
19. Korxonada qo'llaniladigan texnologik uskuna moslama vositalarni xavfsizligini ta'minlash choralari.
20. Davlat sanitariya nazorati inspektorining huquq va vazifalari.
21. Ishlab chiqarishda qo'llaniladigan quvurlarga bo'lgan talablar.
22. Davlat energetika nazorati inspektorini huquq, vazifalari.
23. Ishlab chiqarishda amalga oshiriladigan tuzatish ishlariga bo'lgan talablar, nazorat.
24. Davlat yong'in nazorati inspektorini huquq, vazifalari.
25. Elektr tokini odam tanasigata'siri va undan himoya choralari.
26. Yong'in va portlashga xavfli ishlab chiqarishda elektr uskumalarini

<p>qo'llash tadbirlari.</p> <p>27. Ishlab chiqarishda statik elektr va undan himolanish choralari.</p> <p>28. Korxonada jamoat tekshirishini uyushtirish, bajaradigan vazifalari.</p> <p>29. Ishlab chiqarishda yashindan himolanish choralari.</p> <p>30. Mehnatni muhofaza qilishda ergonomikani ahamiyati.</p> <p>31. Shaxsiy himoya vositalari, ulardan foydalanish.</p> <p>32. Mehnatni muhofaza qilishda psixologiyani ahamiyati.</p> <p>33. Korxonada muhitdagi xavfli zararli holat, omillar, ulardan ogohlantirish.</p> <p>34. Mehnat muhofazasi bo'yicha davlat nazorati tashkilotlari, vazifalari</p> <p>35. Ishlab chiqarish changi odamlarga ta'siridan himoyalash.</p> <p>36. Korxonalarda yong'in xavfsizligi xizmatini uyushtirish, vazifalari.</p> <p>37. Kasbiy kasallik, zaxarlanish, shikastlanishini oldini olish chora tadbirlari.</p> <p>38. Ishlab chiqarish korxonalarida foydalaniladigan shaxsiy himoya vositalari.</p> <p>39. Modda materiallarini xavfsizligini, yonuvchanligini baholaydigan birliklar va ularni e'tiborga olish talablari.</p> <p>40. Inson salomatligini mikroiklim bilan bog'liqligi haqida tushuncha.</p> <p>41. Xavfli sharoitda shamollatishni qo'llash tadbirlari</p> <p>42. Texnologik jarayon bajarilishida yong'in xavfsizligini ta'minlash chora-tadbirlari.</p> <p>43. Radiatsiya va nurlarni inson tanasiga ta'siri. Ulardan himoyalash haqida tushuncha.</p> <p>44. Korxonalarni yong'in, portlashga xavfliligi jihatidan turlar va ogohlantirish choralari.</p>	<p>3.</p> <p>Talaba bilishi kerak:</p> <p>- Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi bakalavr ta'lim yo'nalishining DTS, malaka talablari hamda yo'nalish asosiy obektlari, ish faoliyati sohalari;</p> <p>- mehnat muhofazasining nazariy asoslarini, mehnat xavfsizligini o'ziga xos qonuniyatlarini, texnik me'yorlarini joriy qila olishni;</p> <p>- mehnat muhofazasi bo'yicha davlat siyosati, mehnat muhofazasining huquqiy, tashkiliy va me'yoriy asoslarini;</p> <p>- insonning fiziologiyasini bilgan holda mehnat sharoitlarini to'g'ri tashkil qilishni;</p> <p>- jarohatga olib keluvchi zararli va xavfli omillarni keltirib chiqaruvchi vaziyatlarni aniqlash va chora-tadbirlar ishlab chiqishni;</p> <p>- ishlab chiqarish muhitida jarohatlovchi, zararli va xavfli omillarni aniqlay olishni;</p> <p>- ishlab chiqarish sanitariyasi va mehnat gigiyenasini, zararli omillar va ulardan himoyalash yo'llarini;</p>
--	--

<p>- texnika xavfsizligi, elektr xavfsizligi, AKT texnik vositalaridan foydalanishda XT qoidalarini;</p> <p>- yong'in xavfsizligini ta'minlash va yong'inni o'chirish, oqibatlarini bartaraf etish tizimlari haqida tasavvurga ega bo'lishi, ulardan foydalana olishi;</p> <p>Quyidagilar bo'yicha amaliy ko'nikmalar ortdirishi zarur:</p> <p>- uskunalarining ko'rsatkichlarini va salbiy ta'sir qilish darajasini me'yoriy talablarga mos kelishini nazorat qilish;</p> <p>- jarohatlanishga olib keluvchi holatlarda himoya vositalaridan samarali foydalana bilish;</p> <p>- ishlab chiqarish faoliyatida tozalikni ta'minlash va xavfsizlikni oshirish tadbirlarini ishlab chiqish;</p> <p>- baxtsiz hodisalarni tekshirish va hisobga olish tartiblarini;</p> <p>- yong'inni o'chirish vositalari va texnik qurilmalaridan foydalanish, zarur bo'lganda yong'in oqibatlarini tugatish va qutqarish ishlarida amaliy ishtirok etish;</p> <p>- elektr tokidan yoki boshqa jarohatlardan zararlanganlarga birinchi yordam ko'rsatish;</p> <p>- fanni o'rgatish natijasida mehnat xavfsizligi, ishlab chiqarish sanitariyasi, yong'in xavfsizligi bo'yicha zaruriy hisoblash ishlarini amalga oshirish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.</p>	<p>4.</p> <p>VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:</p> <p>Yo'nalishning o'ziga xos xususiyatlari dasturni interfaol usullarda o'zlashtirishni taqazo qiladi. Bunda asosiy e'tibor auditoriya mashg'ulotlarida va mustaqil tayyorgarlikda o'zlashtiriladigan chuqurlashtiriladigan nazariy bilimlarga hamda ob'ektiv jarayonlar va hodisalarga nisbatan dunyoqarashni shakllantirishda ma'ruza mashg'ulotlariga katta o'rin ajratiladi.</p> <p>Dastur materiallarini o'zlashtirish to'rt xil:</p> <p>- muammoli mavzular bo'yicha;</p> <p>- mustaqil o'zlashtirilishi murakkab bo'lgan bo'limlar bo'yicha;</p> <p>- ta'lim oluvchilarda alohida qiziqish uyg'otuvchi bo'limlar bo'yicha;</p> <p>- ma'ruzalarni interfaol usulda o'qitish yo'li bilan;</p> <p>- mustaqil ta'lim olish va ishlash, kollektivlar va munozaralar jarayonida o'zlashtiriladigan bilimlar bo'yicha mashg'ulotlar o'tkazish yo'li bilan amalga oshirishni nazarda tutadi.</p> <p>Mustaqil tayyorgarlik jarayonida talaba adabiyotlar, internet materiallari va me'yoriy hujjatlar bilan ishlashni uddalashni namoyon qilishi, auditoriya mashg'ulotlari paytida qabul qilingan ma'lumotlarni mushohada qilish va mustaqil ijodiy qarorlar qabul qila olish qobiliyatlarini ko'rsatishi zarur.</p> <p>Fanni o'zlashtirishda masofadan o'qitish (modul platformasi), darslik, o'quv qo'llanmalari va ma'ruzalar matnlarining elektron versiyalari, ma'ruzalar o'qish, video-audio mashg'ulotlar va elektron resurslar (Internet tarmog'i orqali) dan foydalaniladi.</p> <p>Dastur talabalar bilimini reyting-nazoratidan foydalanadigan o'quv jarayonini tashkil qilishning kredit-modul tizimi tamoyillari asosida amalga oshadi.</p>
--	--

5.	<p>VII. Kreditlarni olish uchun talablar: joriy, oralik nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriklarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishini</p> <p>13. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlari va axborot manbalari Asosiy darsliklar va o'quv qo'llanmalar</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Raximov O.D., Siddiqov I.X., Murodov M.O. Hayot faoliyat xavfsizligi. Ekologiya. Darslik. //Toshkent: "Aloqachi" nashriyoti, 2017.-310b. 2. Raximov O.D., Yo'ldoshev O'R., Murodov M.O. Mehnatni muhofaza qilish. O'quv qo'llanma. //Toshkent: "Aloqachi" nashriyoti, 2018.-220b. 3. Introduction to Health and Safety at Work. Phil Hughes, Ed Ferrett. The Boulevard, Langford Lane, Kidlington, Oxford OX5 1GB, UK. ISBN: 978-0-08-097070-7. 4. Fundamentals of General Ecology, Life Safety and Environment Protection. Mark D Goldfein, Alexei V Ivanov, Nikolaj Kozhevnikov, V Kozhevnikov. Nova Science Publishers, Inc. (April 25, 2013) <p>Qo'shimcha adabiyotlar.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Mirziyoev SH.M. Buyuk kelajgimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. 2017. 2. Mirziyoev SH.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash-yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. 2017. 3. Mirziyoev SH.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2016 yil yakunlari va 2017 yil istiqbollarga bag'ishlangan majlisidagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining nutqi. //”Xalq so'zi” gazetasi. 2017 yil 16 yanvar, № 11. 4. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. Toshkent. 1992. 5. O'zbekiston Respublikasi Mehnat Qonuni. 6. O'zbekiston Respublikasi mehnat kodeksi 7. Yormatov G'.YO., Maxmudov R. Mehnatni muxofaza qilish ma'ruzalar to'plami 1-2 qism. Toshkent. 1995.
6.	<ol style="list-style-type: none"> 8. Yormatov G'.YO., Isamuxamedov YO.U. Mehnatni muxofaza qilish. Darslik. O'zbekistan nashriyoti. Toshkent 2002. <p>Axborot manbaalari</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. www.gov.uz – O'zbekiston Respublikasi hukumat portali. 2. www.lex.uz – O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari ma'lumotlari milliy bazasi. 3. www.mintrud.uz Mehnat va aholini ijtimoiy muhofaza qilish vazirligi sayti. 4. www.standart.uz Standartlashtirish, metrologiya va sertifikatlashtirish agentligi sayti 5. www.sanoatkn.uz Sanoatda, konchilikda va kommunal-maishiy sektorda ishlarning bexatar olib borilishini nazorat qilish davlat inspeksiyasi (Sanoatkontexnazorat) sayti 6. www.uznature.uz Tabiatni muhofaza qilish Davlat qo'mitasi sayti 7. www.bilim.uz OUMTV sayti

8.	<p>www.mchs.gov.uz Favqulodda vaziyatlar vazirligi sayti.</p> <p>9. hfhraximov.uz – Hayot faoliyat xavfsizligi fanidan shaxsiy veb-sayt (prof.O.D.Raximov sayti).</p>
7.	<p>Qarshi muhandislik-iqtisodiyot instituti tomonidan ishlab chiqilgan va tasdiqlangan.</p>
8.	<p>Fan/moduli uchun ma'sul</p> <p>O.D.Raximov- Qarshi muhandislik iqtisodiyot instituti "Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi" kafedrasi mudiri, prof.</p> <p>S.H.muradov- Qarshi muhandislik iqtisodiyot instituti "Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi" kafedrasi assistenti.</p> <p>Taqrizchilar:</p> <p>Maxmatqulov N.I. – QarMII "Mehnat muhofazasi va texnika xavfsizligi kafedrasi dotsenti. v.b.</p> <p>Eshdavlratov A.E. – Qarshi irrigatsiya va agrotexnologiyalar instituti "Qishloq xo'jaligida innovatsion texnika va texnologiyalar" kafedrasi mudiri.</p>
9.	